

Urszula Maria Grześkowiak

Szkolnictwo wyższe w województwie zachodniopomorskim w latach 2007-2009

Ekonomiczne Problemy Usług nr 71, 453-472

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

URSZULA MARIA GRZEŚKOWIAK

Uniwersytet Szczeciński

SZKOLNICTWO WYŻSZE W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM W LATACH 2007–2009

Począwszy od lat 90. ubiegłego wieku szkolnictwo wyższe w Polsce podlega istotnym przemianom, których podstawy prawne stworzyły stosowne ustawy. W artykule zostanie przeprowadzona analiza stanu i struktury szkolnictwa wyższego w województwie zachodniopomorskim w latach 2007–2009 ze szczególnym uwzględnieniem wyższych szkół zawodowych.

Wprowadzenie

W ostatnich dwudziestu latach w szkolnictwie wyższym w Polsce zaszły wyraźne przemiany. Ich podstawy stworzyły:

- ustawa z dnia 12 września 1990 roku (Dz. U. z 1990 r., Nr 65, poz. 385 z późn. zm.) o szkolnictwie wyższym, dopuszczająca możliwość tworzenia szkół wyższych zarówno przez osoby prawne, jak i osoby fizyczne;
- ustawa z dnia 26 czerwca 1997 roku (Dz. U. z 1997 r., Nr 96, poz. 590 z późn. zm.) o wyższych szkołach zawodowych, kształcących przede wszystkim pod kątem zawodowych umiejętności potrzebnych na rynku pracy;
- ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.), która sprzyja dostosowaniu naszego systemu edukacyjnego do standardów światowych,

a w szczególności standardów europejskich. Ustawa ta przekształciła studia prowadzone do roku akademickiego 2005/2006 w systemie dziennym w studia stacjonarne, a studia wieczorowe, zaoczne i eksternistyczne w studia niestacjonarne.

Szkoły wyższe w województwie zachodniopomorskim na tle Polski

W warunkach szybkich zmian zachodzących w polskiej gospodarce rośnie społeczne zapotrzebowanie na wyższe wykształcenie. W roku 1990 w Polsce było 112 szkół wyższych, a po 10 latach już 287, w tym 174 szkoły niepaństwowe¹. W roku 2009 w Polsce było 461 uczelni publicznych i niepublicznych kształcących prawie 2 mln studentów (w tym 131 uczelni publicznych, w których kształciło się 1266,9 tys. osób)². Liczba studiujących w szkołach wyższych w Polsce w roku 2000 w porównaniu do 1990 roku wzrosła o 267%, a w roku 2008 w stosunku do 2000 roku zaledwie o 35%. W naszym kraju w roku 1990 liczba studentów na studiach niestacjonarnych stanowiła 23,46% wszystkich studiujących osób, w 2000 roku odsetek ten wynosił prawie 55, a w 2008 – nieco powyżej 52%. Świadczy to o dynamicznym rozwoju studiów niestacjonarnych w latach 1990–2000 i o osłabieniu tej dynamiki w latach następnych.

W województwie zachodniopomorskim rozwój szkolnictwa wyższego również był znaczący. W roku akademickim 1999/2000 działało 13 szkół wyższych, w tym 7 szkół niepaństwowych³, a po prawie 10 latach już 22 szkoły wyższe, w tym 15 niepublicznych⁴. Zanotowano także wzrost liczby studentów w 2000 roku w stosunku do 1990 roku aż o 471%, w tym na studiach stacjonarnych wzrost ten wyniósł 195%. W roku 2008 w porównaniu do 2000 roku nastąpił wzrost liczby studentów w naszym województwie o 83%, w tym na studiach stacjonarnych tylko o 14%. W roku 1990 liczba

¹ U. Grześkowiak, L. Talaga, *Szkolnictwo wyższe w województwie zachodniopomorskim*, (w:) *Przegląd statystyczny województwa zachodniopomorskiego*, red. J. Zawadzki, Szczecin 2002, s. 171.

² Notatka na temat szkół wyższych w Polsce, <http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_e_not_nt_szkol_wyzszych_w_Polsce.pdf> [data dostępu: 26.01.2011].

³ U. Grześkowiak, L. Talaga, *Szkolnictwo wyższe...*, dz. cyt., s. 174.

⁴ *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Rok X, Szczecin, s. 205, tabela 8.

studiujących na studiach niestacjonarnych stanowiła 27% ogółu studiujących, a w roku 2000 i 2008 odsetek ten wynosił odpowiednio około 62% i 48%, a zatem dynamika rozwoju studiów niestacjonarnych była podobna jak w całej Polsce. Strukturę liczby studentów kształcących się w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym w latach 1990–2008 w województwie zachodniopomorskim i w Polsce przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1

Struktura studentów szkół wyższych według systemów studiów
w województwie zachodniopomorskim na tle Polski w latach 1990–2008
(stan w dniu 30.11.2008 roku)

Rodzaj studiów	Województwo zachodniopomorskie			Polska (w tys. osób)		
	1990	2000	2008	1990	2000	2008
Studia stacjonarne	11774	34763	39697	299,0	640,8	928,1
Studia niestacjonarne	4311	57097	36817	91,4	791,1	999,6
Ogółem	16085	91860	76514	390,4	1431,9	1927,8

Źródło: U. Grześkowiak, L. Talaga, *Szkolnictwo wyższe w województwie zachodniopomorskim*, (w:) *Przegląd statystyczny województwa zachodniopomorskiego*, red. J. Zawadzki, Szczecin 2002, s. 171, 172; *Szkoły wyższe i ich finanse w 2008 r.*, GUS, Warszawa 2009, s. 104, 113; obliczenia własne.

Tabela 2

Stan i struktura studentów według formy kształcenia w województwie zachodniopomorskim (stan w dniu 30.11.2008 roku)

Rodzaj uczelni	Ogółem		Studia			
			stacjonarne		niestacjonarne	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Uczelnie publiczne	63316	82,75	37961	95,63	25355	68,87
Uczelnie niepubliczne	13198	17,25	1736	4,37	11462	31,13
Ogółem	76514	100,00	39697	100,00	36817	100,00

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 113; obliczenia własne.

Struktura studentów według systemu studiowania jest odmienna w przypadku szkół publicznych i niepublicznych w Polsce oraz w województwie zachodniopomorskim. W wyższych szkołach publicznych Polski i województwa zachodniopomorskiego udział studentów studiów stacjonarnych jest podobny, natomiast w szkołach niepublicznych udział ten jest wyraźnie zróżnicowany (por. tabela 2 i 3).

Tabela 3

Stan i struktura studentów według formy kształcenia w Polsce
w roku akademickim 2008/2009

Rodzaj uczelni	Ogółem		Studia			
			stacjonarne		niestacjonarne	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Uczelnie publiczne	1268366	65,79	807615	87,02	460751	46,09
Uczelnie niepubliczne	659396	34,21	120518	12,98	538878	53,91
Ogółem	1927762	100,00	928133	100,00	999629	100,00

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 26; obliczenia własne.

W roku akademickim 2007/2008 szkoły wyższe w województwie zachodniopomorskim opuściło 17 040 absolwentów (por. tabela 4), z czego prawie 82% to absolwenci uczelni publicznych (13 954 osób). Studia pierwszego stopnia ukończyło 40% wszystkich absolwentów (6812 osób), z czego 1951 osób z tytułem inżyniera i 4861 osób z tytułem licencjata. Studia drugiego stopnia ukończyło 4742 absolwentów, tj. 27,8% ogółu. Najwięcej było absolwentów studiów stacjonarnych – studiów magisterskich jednolitych (25,5% ogółu) i studiów niestacjonarnych – studiów II stopnia (24,2% ogółu).

W Polsce w roku akademickim 2007/2008 szkoły wyższe opuściło 420 942 absolwentów, z czego prawie 37% to absolwenci uczelni niepublicznych. Prawie połowa wszystkich absolwentów ukończyła studia I stopnia, tj. 49,1% ogółu, czyli 206 744 absolwentów (por. tabela 5).

Tabela 4

Struktura absolwentów szkół wyższych według systemów studiów w województwie zachodniopomorskim (rok akademicki 2007/2008)

Rodzaj studiów	Studia			
	stacjonarne		niestacjonarne	
Studia pierwszego stopnia z tytułem inżyniera	1167	15,29	784	8,33
Studia pierwszego stopnia z tytułem licencjata	1488	19,50	3373	35,85
Studia magisterskie jednolite	4351	57,02	1135	12,06
Studia drugiego stopnia	625	8,19	4117	43,76
Ogółem	7631	100,00	9409	100,00

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 193; obliczenia własne.

Tabela 5

Struktura absolwentów szkół wyższych według systemów studiów w kraju (rok akademicki 2007/2008)

Rodzaj studiów	Studia			
	stacjonarne		niestacjonarne	
Studia pierwszego stopnia z tytułem inżyniera	15419	8,18	19551	8,41
Studia pierwszego stopnia z tytułem licencjata	63230	33,53	108544	46,71
Studia magisterskie jednolite	91593	48,57	23425	10,08
Studia drugiego stopnia	18319	9,72	80861	34,80
Ogółem	188561	100,00	232381	100,00

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 177; obliczenia własne.

Miarą powszechności nauczania jest współczynnik skolaryzacji⁵. Wyróżnia się współczynnik skolaryzacji brutto i netto. Współczynnik brutto jest to (wyrażony w procentach) stosunek wszystkich osób uczących się do całej populacji osób będących w wieku nominalnie przypisanym temu poziomowi

⁵ W literaturze przedmiotu obok nazwy „współczynnik skolaryzacji” stosowana jest także nazwa „współczynnik scholaryzacji”. Odnosi się to jednak dokładnie to tego samego pojęcia.

kształcenia (tzn. w wieku 19–24 lata). Współczynnik skolaryzacji netto to stosunek procentowy liczby studentów w nominalnym wieku danego poziomu kształcenia do liczby ludności zdefiniowanej jak przy współczynniku skolaryzacji brutto.

Tabela 6

Współczynnik skolaryzacji (%) w szkolnictwie wyższym

Współczynnik skolaryzacji	Polska		Województwo zachodniopomorskie	
	2000/2001 ^a	2008/2009 ^a	2000/2001	2008/2009
Brutto	40,7	52,7	51,0	54,8
Netto	30,6	40,6	19,31	47,0

^a Bez studentów cudzoziemców. Do roku akademickiego 2005/2006 bez studentów studiów eksternistycznych

Źródło: *Rocznik Statystyczny 2009*, GUS, Warszawa 2010, s. 200; *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Rok X, Szczecin, s. 96 i 205; *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 177; obliczenia własne.

O zróżnicowanej wartości współczynników skolaryzacji w Polsce i województwie zachodniopomorskim (por. tabela 6) może decydować, mimo iż malejący, jednak nieco większy odsetek młodzieży w wieku 19–24 lata w ogólnej liczbie ludności. Udział młodzieży w tym wieku w ogólnej liczbie ludności Polski wyniósł 9,9% w roku 2000 i 9,5% w roku 2008. Natomiast w województwie zachodniopomorskim udział ten był odpowiednio równy: 10,4% i 9,6%. W ostatnich osiemnastu latach współczynnik skolaryzacji w szkolnictwie wyższym, zarówno w Polsce, jak i w województwie zachodniopomorskim wzrósł prawie czterokrotnie (współczynnik skolaryzacji brutto w 1990 roku dla Polski wynosił 12,9%, a dla województwa zachodniopomorskiego – 14,6%, natomiast współczynnik skolaryzacji netto w 1990 roku wynosił 9,8% dla Polski i 10,6% dla województwa zachodniopomorskiego)⁶.

W roku akademickim 2008/2009 w województwie zachodniopomorskim w szkołach wyższych pracowało 4015 nauczycieli akademickich⁷.

⁶ U. Grześkowiak, L. Talaga, *Szkolnictwo wyższe...*, dz. cyt., s. 177.

⁷ Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej zostali wykazani w każdym miejscu pracy.

W porównaniu do roku akademickiego 2007/2008 był to nieznaczny wzrost (ok. 1%). W Polsce, według stanu na koniec grudnia 2008 roku, w szkołach wyższych pracowało 101,8 tys. nauczycieli akademickich (pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych)⁸. Podobnie jak w województwie zachodniopomorskim, również w Polsce w 2008 roku w stosunku do roku ubiegłego nastąpił nieznaczny wzrost liczby nauczycieli akademickich pracujących w szkołach wyższych, tj. o około 1%. Liczba studentów przypadająca na jednego nauczyciela akademickiego w roku 2000 w Polsce wynosiła 18, natomiast w województwie zachodniopomorskim – 25⁹. Jak te wielkości kształtują się prawie dziesięć lat później w województwie zachodniopomorskim i w Polsce według typów szkół, przedstawiono w tabeli 7.

Tabela 7

Liczba studentów w przeliczeniu na jednego nauczyciela w roku akademickim 2008/2009 według typów szkół w województwie zachodniopomorskim i w Polsce

Typy szkół	Województwo zachodniopomorskie	Polska
Uniwersytety	25,5	16,7
Wyższe szkoły techniczne	16,8	16,5
Wyższe szkoły rolnicze	13,4	15,9
Wyższe szkoły ekonomiczne	30,8	35,9
Wyższe szkoły pedagogiczne	53,9	23,9
Akademie medyczne	6,4	5,8
Akademie morskie	14,0	16,6
Wyższe szkoły artystyczne	10,2	4,9
Pozostałe szkoły wyższe	29,2	31,0
Ogółem	19,1	18,9

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 38; *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009*, dz. cyt., s. 205; obliczenia własne.

⁸ *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 38.

⁹ U. Grześkowiak, L. Talaga, *Szkolnictwo wyższe...*, dz. cyt., s. 178.

Szkoły wyższe w województwie zachodniopomorskim

W województwie zachodniopomorskim działają uczelnie publiczne i niepubliczne (por. tabela 8).

Szkoły wyższe oferują różne grupy kierunków studiów (zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji – ISCED’97). Należą do nich m.in. kierunki¹⁰:

- pedagogiczne;
- humanistyczne (łącznie z teologią);
- społeczne;
- ekonomiczne i administracyjne;
- prawne;
- informatyczne;
- inżynierijno-techniczne;
- medyczne;
- opieki społecznej;
- usług dla ludności;
- ochrony środowiska;
- ochrony i bezpieczeństwa.

Tabela 8

Wykaz uczelni publicznych i niepublicznych podległych MNiSW

Uczelnie publiczne
Uniwersytet Szczeciński
Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny (Szczecin)
Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie ¹
Akademia Morska w Szczecinie ²
Politechnika Koszalińska
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa Koszalinie
Uczelnie niepubliczne
Szczecińska Szkoła Wyższa Collegium Balticum
Wyższa Szkoła Administracji Publicznej (Szczecin)

¹⁰ *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 29.

Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Turystyczna (Szczecin)
Szkoła Wyższa Humanistyczna (Szczecin)
Wyższa Szkoła Integracji Europejskiej (Szczecin)
Wyższa Szkoła Języków Obcych (Szczecin)
Wyższa Szkoła Kosmetologii i Promocji Zdrowia (Szczecin)
Wyższa Szkoła Sztuki Użytkowej (Szczecin)
Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna (Szczecin)
Wyższa Szkoła Zarządzania (Szczecin)
Wyższa Szkoła Zawodowa „OECONOMICUS” PTE (Szczecin)
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu (Szczecin)
Stargardzka Szkoła Wyższa Stargardinum
Bałtycka Wyższa Szkoła Humanistyczna – w upadłości (Koszalin)
Koszalińska Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych

¹ Podlega Ministerstwu Zdrowia.

² Podlega Ministerstwu Infrastruktury.

Źródło: Wykaz uczelni publicznych nadzorowanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, <<http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/system-szkolnictwa-wyzszego/uczelnie/uczelnie-publiczne/wykaz-uczelni-publicznych-nadzorowanych-przez-ministra-wlasciwego-ds-szkolnictwa-wyzszego/publiczne-uczelnie-akademickie/>> [data dostępu: 09.05.2010]; Wykaz uczelni niepublicznych wpisanych do prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych, <<http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/system-szkolnictwa-wyzszego/uczelnie/uczelnie-niepubliczne/wykaz-uczelni-niepublicznych/>> [data dostępu: 09.05.2010].

W roku akademickim 2008/2009 w województwie zachodniopomorskim na uczelniach publicznych kształciło się prawie 82,8% ogółu studentów (stan 30.11.2008 r.). W porównaniu do 2007 roku liczba ta ogółem zmalała o 3590 studentów, czyli o około 4,5%, w tym na uczelniach publicznych zmalała o 3479 studentów, a więc nieco powyżej 5%¹¹. Na uczelniach niepublicznych, w analogicznym okresie, liczba studentów zmalała zaledwie o 111 osób, tj. o 0,83%¹². Wśród uczelni publicznych najwięcej studentów kształci się na Uniwersytecie Szczecińskim (por. tabela 9).

¹¹ *Szkoły wyższe i finanse w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008, s. 84.

¹² Tamże.

Tabela 9

Stan i struktura studentów szkół wyższych według szkół
w województwie zachodniopomorskim (stan w dniu 30.11.2008 r.)

Wyszczególnienie	Ogółem	%
Wyższe szkoły publiczne	63316	100,00
Uniwersytet Szczeciński	30079	47,5
Politechnika Koszalińska	10751	17,0
Politechnika Szczecińska	9306	14,7
Akademia Rolnicza w Szczecinie	6083	9,6
Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie	3187	5,0
Akademia Morska w Szczecinie	3417	5,4
Publiczne wyższe szkoły zawodowe	493	0,8
Wyższe szkoły niepubliczne	13198	X
Ogółem	76514	X

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 113; obliczenia własne.

W ostatnich latach daje się zauważyć tendencję spadkową liczby osób studiujących, np. w latach 2005–2009 liczba studentów studiów stacjonarnych zmalała prawie o 5 tys., a studiów niestacjonarnych o niecałe 6,5 tys. W roku akademickim 2008/2009 liczba studentów na studiach stacjonarnych wynosiła 39,7 tys., tj. 51,9% wszystkich studiujących, natomiast na studiach niestacjonarnych studiowało 36,8 tys. osób (48,1% wszystkich studiujących). Ta struktura utrzymuje się niemal na tym samym poziomie od paru lat (por. tabela 10).

W roku akademickim 2007/2008 (por. tabela 11) szkoły wyższe opuściło o 3,9% absolwentów mniej niż w roku poprzednim, natomiast w porównaniu z rokiem akademickim 2000/2001 ostatnio odnotowana liczba absolwentów była mniejsza o 15,2%. W roku akademickim 2007/2008 absolwenci studiów stacjonarnych stanowili 45% ogółu absolwentów, natomiast w roku akademickim 2000/2001 – 32%, a zatem udział absolwentów studiów niestacjonarnych w liczbie wszystkich absolwentów wykazuje tendencję spadkową (68% – rok akademicki 2000/2001, 57% – rok akademicki 2005/2006, 55% – w latach akademickich 2006/2007 i 2007/2008).

Tabela 10

Stan i struktura studentów szkół wyższych według systemów studiów i typów szkół w województwie zachodniopomorskim

Typy szkół	Ogółem		Systemy studiów			
			stacjonarne		niestacjonarne	
2000/2001	92949		36801		56148	
2005/2006	87829		44558		43271	
2006/2007	84843		43339		41504	
2007/2008	80104		40797		39307	
2008/2009 ¹	76514		39697		36817	
	2007/2008					
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Uniwersytety	32149	40,1	15344	37,6	16805	42,7
Wyższe szkoły techniczne	20571	25,7	13826	33,9	6745	17,2
Wyższe szkoły rolnicze	7345	9,2	5163	12,7	2182	5,6
Wyższe szkoły ekonomiczne	3030	3,8	317	0,8	2713	6,9
Wyższe szkoły pedagogiczne	2389	3,0	206	0,5	2183	5,6
Akademie medyczne	2885	3,6	1968	4,8	917	2,3
Akademie morskie	3357	4,2	2046	5,0	1311	3,3
Wyższe szkoły artystyczne	239	0,3	239	0,6	-	-
Wyższe szkoły zawodowe ^a	4962	6,2	1402	3,4	3560	9,1
Pozostałe szkoły ^b	3177	4,0	286	0,7	2891	7,3

¹ W *Roczniku Statystycznym Województwa Zachodniopomorskiego 2009* wyższe szkoły zawodowe włączono do pozostałych.

^a Dotyczy szkół tworzonych do roku akademickiego 2004/2005 na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1997 roku o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. z 1997 r., Nr 96, poz. 590 z późniejszymi zmianami) oraz państwowych wyższych szkół zawodowych tworzonych od roku akademickiego 2005/2006 na podstawie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27.07.2005 roku.

^b Niepubliczne, o profilu uniwersyteckim.

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2008*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2008, s. 204; *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009*, dz. cyt., s. 206; obliczenia własne.

Tabela 11

Stan i struktura absolwentów szkół wyższych według systemów studiów
i typów szkół w województwie zachodniopomorskim

Typy szkół	Ogółem		Systemy studiów			
			stacjonarne		niestacjonarne	
2000/2001	20096		6422		13674	
2005/2006	17768		7595		10173	
2006/2007	17737		8064		9673	
2007/2008 ¹	17040		7631		9409	
2006/2007						
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Uniwersytety	7715	43,50	2830	35,09	4885	50,50
Wyższe szkoły techniczne	3874	21,84	2764	34,28	1110	11,48
Wyższe szkoły rolnicze	2141	12,07	1159	14,37	982	10,15
Wyższe szkoły ekonomiczne	760	4,28	95	1,18	665	6,88
Wyższe szkoły pedagogiczne	645	3,64	70	0,87	575	5,94
Akademie medyczne	432	2,44	311	3,86	121	1,25
Akademie morskie	632	3,56	415	5,15	217	2,24
Wyższe szkoły artystyczne	10	0,06	10	0,12	-	-
Wyższe szkoły zawodowe ^a	611	3,44	309	3,83	302	3,12
Pozostałe szkoły ^b	917	5,17	101	1,25	816	8,44

¹ W *Roczniku Statystycznym Województwa Zachodniopomorskiego 2009* wyższe szkoły zawodowe włączono do pozostałych.

^a Dotyczy szkół tworzonych do roku akademickiego 2004/2005 na podstawie ustawy z dnia 26 czerwca 1997 roku o wyższych szkołach zawodowych (Dz. U. z 1997 r., Nr 96, poz. 590 z późniejszymi zmianami) oraz państwowych wyższych szkół zawodowych tworzonych od roku akademickiego 2005/2006 na podstawie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 27.07.2005 roku.

^b Niepubliczne, o profilu uniwersyteckim.

Źródło: *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2008*, dz. cyt., s. 205; *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009*, dz. cyt., s. 207; obliczenia własne.

W województwie zachodniopomorskim w 2008 roku w 11 filiach, zamiejscowych podstawowych jednostkach organizacyjnych, studiowało 4093 studentów, a opuściło je 608 absolwentów. Najwięcej osób kształciło się w Społecznej Wyższej Szkole Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi – Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu, a najmniej w Akademii Muzycznej im. Jana Paderewskiego w Poznaniu – Filia w Szczecinie (por. tabela 12).

Tabela 12

Stan i struktura studentów i absolwentów w filiach, zamiejscowych podstawowych jednostkach organizacyjnych w województwie zachodniopomorskim w 2008 roku¹³

Nazwa uczelni	Filie, wydziały i instytuty zamiejscowe			
	studenci		absolwenci	
	osoby	%	osoby	%
Wyższa Szkoła Kupiecka w Łodzi – Wydział Zamiejscowy w Szczecinku	244	5,96	83	13,65
Wyższa Szkoła Pedagogiczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	768	18,76	115	18,91
Akademia Muzyczna im. Jana Paderewskiego w Poznaniu – Filia w Szczecinie	131	3,20	54	8,88
Wyższa Szkoła Bankowa w Poznaniu – Zamiejscowy Wydział Ekonomiczny w Szczecinie	305	7,45	-	-
Spółeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi – Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu	952	23,26	109	17,93
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie Wydział Zamiejscowy w Kołobrzegu	184	4,50	46	7,57
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie Wydział Zamiejscowy w Gryficach	375	9,16	106	17,43
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie Wydział Zamiejscowy w Stargardzie Szczecińskim	217	5,30	63	10,36
Zachodniopomorska Szkoła Biznesu w Szczecinie Wydział Zamiejscowy w Swinoujściu	162	3,96	32	5,26
Wyższa Szkoła Zawodowa Pielęgnacji Zdrowia i Urody w Poznaniu – Wydział Zamiejscowy w Szczecinie	366	8,94	-	-

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 210, 211; obliczenia własne.

W województwie zachodniopomorskim w 2008 roku w 10 zamiejscowych ośrodkach dydaktycznych, punktach konsultacyjnych kształciło się o 463 studentów mniej niż w roku poprzednim, tj. o około 31%, z kolei ośrodki te opuściło o prawie połowę mniej absolwentów, tj. o 407 osób niż rok wcześniej¹⁴. Największą placówką typu zamiejscowego jest Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Dębnie Lubuskim (por. tabela 13).

¹³ W cytowanej publikacji *Szkoły wyższe i finanse w 2008 r.* w województwie zachodniopomorskim nie wykazano jednej filii (brak jej w wyszczególnieniu).

¹⁴ *Szkoły wyższe i finanse w 2007 r.*, dz. cyt., s. 167.

Tabela 13

Stan i struktura studentów i absolwentów
w zamiejscowych ośrodkach dydaktycznych, punktach konsultacyjnych
w województwie zachodniopomorskim w 2008 roku.

Nazwa uczelni	Zamiejscowe ośrodki dydaktyczne, punkty konsultacyjne			
	studenci		absolwenci	
	osoby	%	osoby	%
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Choszcznie	47	4,49	22	4,64
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Dębnie Lubuskim	275	26,27	144	30,38
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Koszalinie	124	11,84	17	3,59
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Kołobrzegu	210	20,06	102	21,52
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Wałczu	74	7,07	56	11,81
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Świnoujściu	174	16,62	41	8,65
Akademia Rolnicza w Szczecinie – Terenowy Ośrodek Dydaktyczny w Szczecinku	-	-	22	4,64
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Świdwinie	124	11,84	47	9,92
Uniwersytet Szczeciński – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Sławnie	-	-	23	4,85
Pomorska Akademia Medyczna w Szczecinie – Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny w Szczecinku	19	1,81	-	-
Zachodniopomorskie	1047	100,00	474	100,00

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 221, 222; obliczenia własne.

Wiadomo, że odpowiednie kwalifikacje są warunkiem zaistnienia na rynku pracy oraz podstawowym kryterium uzyskania zatrudnienia.

Na uczelniach województwa zachodniopomorskiego z roku na rok kształci się coraz więcej studentów niepełnosprawnych. Np. liczba studiujących osób niepełnosprawnych w szkołach wyższych Szczecina w roku akademickim 2008/2007 w porównaniu do roku akademickiego 2000/2001 wzrosła ponadpięciokrotnie¹⁵. Wśród ogólnej liczby studentów niepełnosprawnych

¹⁵ Por.: *Rocznik Statystyczny Szczecina 2008*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, grudzień 2008, s.140.

około 50% stanowią kobiety. W 2008 roku w Szczecinie na studiach stacjonarnych studiowało 579 studentów niepełnosprawnych, a na studiach niestacjonarnych – 529. W całym województwie zdecydowana większość studentów niepełnosprawnych kształci się na uczelniach publicznych (por. tabele 14 i 15).

Tabela 14

Stan i struktura studentów niepełnosprawnych na uczelniach w Szczecinie

Rodzaj niepełnosprawności	Rok akademicki 2007/2008					
	ogółem		Studia			
			stacjonarne		niestacjonarne	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Niesłyszący i słabosłyszący	68	6,1	26	4,5	42	7,9
Niewidomi i słabowidzący	81	7,3	41	7,1	40	7,6
Z dysfunkcją narządów ruchu – chodzący	228	20,6	102	17,6	126	23,8
Z dysfunkcją narządów ruchu – niechodzący	14	1,3	5	0,9	9	1,7
Inne rodzaje niesprawności	717	64,7	405	69,9	312	59,0

Źródło: *Rocznik Statystyczny Szczecina 2008*, dz. cyt., s.140; obliczenia własne.

Tabela 15

Stan i struktura liczby studentów niepełnosprawnych w województwie zachodniopomorskim (stan w dniu 30.11.2008 r.)

Rodzaj niepełnosprawności	Szkoły							
	publiczne				niepubliczne			
	S		N		S		N	
	osoby	%	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Niesłyszący i słabo słyszący	35	6	55	12	5	20	5	4,5
Niewidomi i słabo widzący	38	6	20	5	3	12	5	4,5
Z dysfunkcją narządów ruchu	122	20	77	17	4	16	37	34
Inne rodzaje niesprawności	407	68	297	66	13	52	63	57
Ogółem	602	100	449	100	25	100	110	100

S – studia stacjonarne, N – studia niestacjonarne

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 257; obliczenia własne.

W latach 2005–2008 na uczelniach Szczecina liczba nauczycieli akademickich pełnozatrudnionych wykazywała bardzo słabą tendencję malejącą. W roku akademickim 2007/2008 w porównaniu do roku akademickiego 2005/2006 liczba nauczycieli akademickich zmniejszyła się o 52 osoby, tj. o 1,5%. W roku akademickim 2007/2008 kobiety stanowiły 45,8% ogółu nauczycieli akademickich szkół wyższych Szczecina. W grupie pracowników z tytułem profesora kobiety stanowiły 26,6% (w tym w grupie pracowników z tytułem profesora zwyczajnego było 49 kobiet, czyli 21% ogółu pracowników z tym tytułem), w grupie adiunktów było to 47%, natomiast pośród asystentów ponad połowa to właśnie kobiety (55,7%). Stan i strukturę nauczycieli akademickich w szkołach wyższych Szczecina przedstawiono w tabeli 16.

Tabela 16

Stan i struktura nauczycieli akademickich zatrudnionych na uczelniach szczecińskich

Lata	Pełnozatrudnieni		Niepełnozatrudnieni ^a			
	ogółem	w tym kobiety				
2000/2001	3068	1309	106			
2005/2006	3416	1513	80			
2006/2007	3398	1565	59			
2007/2008	3364	1539	62			
2007/2008						
	osoby	%	osoby	%	osoby	%
Profesor	714	21,22	190	12,35	10	16,13
Docent	2	0,06	1	0,06	-	-
Adiunkt	1553	46,16	730	47,43	9	14,52
Asystent	508	15,10	283	18,39	13	20,97
Starszy wykładowca	346	10,29	169	10,98	8	12,90
Wykładowca	164	4,88	101	6,56	18	29,03
Lektor	41	1,22	31	2,02	1	1,61
Instruktor	27	0,80	26	1,69	2	3,23
Dyplomowani bibliotekarze oraz dyplomowani pracownicy dokumentacji i informacji naukowej	9	0,27	8	0,52	1	1,61

^a Do roku akademickiego 2000/2001 niepełnozatrudnieni w osobach, bez przeliczenia na pełne etaty; od roku 2005/2006 niepełnozatrudnieni w osobach w przeliczeniu na pełne etaty

Źródło: *Rocznik Statystyczny Szczecina 2008*, dz. cyt., s.140; obliczenia własne.

Szkolnictwo wyższe zawodowe w województwie zachodniopomorskim

Od 1998 roku na mocy ustawy tworzone były wyższe szkoły zawodowe. Uczelnie te miały za zadanie przygotowywać studentów do wykonywania konkretnych zawodów i mogły jedynie nadawać tytuły licencjata lub inżyniera. Celem działalności szkół wyższych zawodowych było także między innymi uzupełnianie specjalistycznej wiedzy i umiejętności zawodowych, przekwalifikowywanie w zakresie danej specjalności oraz upowszechnianie postępu technicznego i technologicznego¹⁶. Pierwszych 9 uczelni zawodowych utworzono w 1998 roku. Trzy lata później istniały już 23 wyższe szkoły zawodowe. Wszystkie powstały w miastach, w których wcześniej nie było żadnej uczelni państwowej¹⁷.

W roku 2005 weszła w życie nowa ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym, która stanowi krok w kierunku uporządkowania szkolnictwa wyższego w Polsce poprzez połączenie zagadnień zawartych w ustawie z dnia 12 września 1990 roku o szkolnictwie wyższym oraz ustawie z dnia 26 czerwca 1997 roku o wyższych szkołach zawodowych¹⁸.

W roku akademickim 2007/2008 wyższe szkoły zawodowe w województwie zachodniopomorskim kształciły 4962 studentów w tym 1402 na studiach stacjonarnych, a 3560 na studiach niestacjonarnych (por. tabela 10). W roku akademickim 2006/2007 wyższe szkoły zawodowe opuściło 611 absolwentów, z czego 51% to absolwenci studiów stacjonarnych (por. tabela 11). Obecnie (stan z 30 listopada 2008 roku) w województwie zachodniopomorskim publiczne wyższe szkoły zawodowe kształcą 493 studentów, co stanowi 0,8% wszystkich studentów wyższych szkół publicznych (por. tabela 9). Miejsce studentów kształcących się w publicznych wyższych szkołach zawodowych województwa zachodniopomorskiego na mapie województw Polski przedstawia tabela 17.

¹⁶ Por. *Szkolnictwo wyższe w Polsce i UE*, <http://maczekbr.w.interia.pl/szkoly_wyzsze.htm#SZKOLNICTWO_WYZSZE_ZAWODOWE> [data dostępu: 05.05.2010].

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Por. *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 24.

Tabela 17

Studenci publicznych wyższych szkół zawodowych według województw
(stan w dniu 30.11.2008 r.)

Województwo	Ogółem	%
dolnośląskie	13566	14,6
kujawsko-pomorskie	1794	1,9
lubelskie	7311	7,8
lubuskie	7416	8,0
łódzkie	1050	1,1
małopolskie	12770	13,7
mazowieckie	4459	4,8
opolskie	5665	6,1
podkarpackie	13178	14,1
podlaskie	3004	3,2
pomorskie	-	-
śląskie	3376	3,6
świętokrzyskie	179	0,2
warmińsko-mazurskie	3410	3,7
wielkopolskie	15537	16,7
zachodniopomorskie	493	0,5
Polska	93208	100,0

Źródło: *Szkoły wyższe...*, dz. cyt., s. 104 i n.; obliczenia własne.

Zakończenie

Obecny etap przemian w szkolnictwie wyższym w województwie zachodniopomorskim, podobnie jak w Polsce, charakteryzuje się przede wszystkim:

- szczególnie silnymi przeobrażeniami w zakresie treści programowych i form studiów;
- bardzo bogatą ofertą studiów podyplomowych;
- dynamiczną współpracą z różnymi ośrodkami akademickimi zarówno w kraju, jak i za granicą;

- wsparciem dla osób niepełnosprawnych w zdobywaniu wyższego wykształcenia.

W Polsce szkolnictwo wyższe jest jednym z istotnych segmentów sfery szeroko rozumianych usług społecznych. Sprawą największej wagi dla pomyślnego rozwoju społeczeństwa i sprawnego funkcjonowania naszego kraju jest, aby szkolnictwo wyższe kształciło światłych, odpowiedzialnych i kompetentnych obywateli, przygotowanych do pełnienia różnorodnych funkcji w naszej ojczyźnie. Powinnością państwa jest stwarzanie właściwych warunków do tego, aby szkolnictwo wyższe mogło odpowiednio wypełniać swoją misję¹⁹.

Literatura

- Grześkowiak U., Talaga L., *Szkolnictwo wyższe w województwie zachodniopomorskim*, (w:) *Przegląd statystyczny województwa zachodniopomorskiego*, red. J. Zawadzki, Polskie Towarzystwo Statystyczne, Urząd Statystyczny, Szczecin 2002.
- Kierunki zmian w polskim szkolnictwie wyższym*, „Gazeta Uniwersytecka”, nr 8 (158)/maj 2008; <<http://gazeta.us.edu.pl/node/236961>>.
- Rocznik Statystyczny Szczecina 2008*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, grudzień 2008.
- Rocznik Statystyczny 2009*, GUS, Warszawa 2010 *Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2008*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2008.
- Rocznik Statystyczny Województwa Zachodniopomorskiego 2009*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Rok X, Szczecin 2009.
- Szkolnictwo wyższe w Polsce i UE*, <http://maczekbr.w.interia.pl/szkoly_wyzsze.htm#SZKOLNICTWO_WYZSZE_ZAWODOWE>
- Szkoły wyższe i finanse w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008.
- Szkoły wyższe i ich finanse w 2008 r.*, GUS, Warszawa 2009.
- Wykaz uczelni niepublicznych wpisanych do prowadzonego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego rejestru uczelni niepublicznych i związków uczelni niepublicznych <<http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/system-szkolnictwa-wyzszego/uczelnie/uczelnie-niepubliczne/wykaz-uczelni-niepublicznych/>>.

¹⁹ Por. Propozycje Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, *Kierunki zmian w polskim szkolnictwie wyższym*, „Gazeta Uniwersytecka”, nr 8 (158)/maj 2008, s. 1; <<http://gazeta.us.edu.pl/node/236961>> [data dostępu: 05.05.2010].

Wykaz uczelni publicznych nadzorowanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, <<http://www.nauka.gov.pl/szkolnictwo-wyzsze/system-szkolnictwa-wyzszego/uczelnie/uczelnie-publiczne/wykaz-uczelnipublicznych-nadzorowanych-przez-ministra-wlasciwego-ds-szkolnictwa-wyzszego/publiczne-uczelnie-akademickie/>>.

Założenia do nowelizacji ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 30.10.2009, za: Szkoły wyższe w Polsce, Wikipedia, wolna encyklopedia <http://wikipedia.org/wiki/Szko%C5%82y_wy%C5%BCsze_w_Polsce>.

HIGHER EDUCATION IN THE WEST POMERANIAN VOIVODESHIP IN THE YEARS 2007–2009

Summary

Starting from the nineties, higher education in Poland is a subject of relevant changes, which legal basis created for appropriate laws. The article will describe state analysis and structure of higher education in the West Pomeranian Voivodeship in the years 2007–2009 with particular emphasis on higher vocational schools.

Translated by Michał Nowakowski